

TEOSOFI JA POLITIIKKA

RR marraskuu 1969 nro 9

– Lukiessani, mitä lokakuussa kirjoititte Teosofisen Seuran suhteesta veljeyteen, kysyin itseltäni, oliko tarkoituksenanne sanoa, ettei teosofien – ainakaan teosofeina – kannattanut ollenkaan harrastaa ns. yhteiskunnallisia ja valtiollisia kysymyksiä. Ja nyt kysyn tieltä: oliko se tarkoituksenne?

– Ei sinne päinkään. Tätä veljeyskysymystä on niin monta kertaa märehditty, ja minä poloinen olen siitä niin monta kertaa kirjoittanut, ettei enää taida olla toivoakaan lopullisesta yhteisymmärryksestä. Jos pääsisimme edes siihen, että ottaisimme asiat niinkuin ne on kirjoitettu, hakematta „tarkoituksia” tai vielä pahemmin sivutarkoituksia! Sanoinhan suoraan Madame Blavatskyn sanoin, että samalla kun Seuran oli pysyttävä ulkopuolella kaikkea politiikkaa, oli yksityisillä jäsenillä täysi vapaus ajatella ja toimia omalla tavallaan omien näkökantojensa mukaan, kunhan nämä eivät sotineet Teosofisen Seuran periaatteita vastaan.

– Aivan niin, mutta „vapaus” on kaukana „velvollisuudesta”. Kun ei kerran Teosofinen Seura velvoita jäseniään yhteiskunnalliseen rakennustyöhön, vaipuvat useimmat huolettomaan laiskuuteen harrastamatta mitään tosi työtä veljeyden hyväksi.

– Tuo on juuri vanha erehdyksenne. Sanoinhan senkin viime kerralla, että tärkein yhteiskunnallinen työ on mielestäni teosofisten aatteiden levittäminen.

Enkä tätä lausunut ensimmäistä kertaa viime lokakuussa, sillä samassa hengessä olen puhunut koko ajan Tietäjässä ja Omassatunnossa. Teosofinen työ on yhteiskunnallista rakennustyötä, sillä se herättää ja muuttaa ihmisiä.

– Miksikä he eivät sitten ota osaa sosiaaliseen ja poliittiseen uudistustyöhön?

– Toiset ottavat. Mutta tiedän itsepintaisuutenne on todella koominen! Tukemalla tai harrastamalla teosofista propaganda-työtä nekin, jotka eivät sekaannu politiikkaan, tekevät työtä veljeyden hyväksi. Ettekö saata käsittää tätä näkökantaani?

– Käsitän kyllä, mutta haluaisin tietää, minkä tähden pelkääte käytännöllistä poliittista ja yhteiskunnallista työtä?

– Sanoinko sen teille?

– Sitä vartenhan kysyn.

– Uskon useiden teosofien tuntevan vastenmielisyyttä poliittista ja yhteiskunnallista työtä kohtaan siitä yksinkertaisesta syystä, että se – ainakin meidän maassamme – on puolueetyötä. Teosofeina he eivät ehkä käsitä, minkä tähden kansan yhteistä onnea ajetaan puoluehengessä ja puoluekiihkolla. Teosofinen elämänymmärrys on herättänyt heissä hyväntahtoisen ja rakastavan sydämen. He tuntevat rakastavansa kansaa ja kaikkia sen yksilöitä ja soisivat, että kaikki olisivat onnellisia ja voisivat hyvin sekä aineellisesti että henkisesti. He tuntevat olevansa kaukana kaikesta riidasta ja epäsovusta, kaikesta kateudesta ja puoluepyyteistä! Vaikka useimmat heistä ovat köyhiä – sillä älkää luulko, että meidän teosofimme ovat yleensä „rikkaita porvareita” ja „yläluokkalaisia” – päin vastoin – he koettavat tyytyä kohtaloonsa ja omin voimin kohdaltaan pyrkiä parempiin olosuhteisiin. Kauhulla he ajattelevat sotia, vallankumouksia ja verenvuodatuksia. He ovat maailman silmin katsottuina ehkä kömpelöitä ja „epäkäytännöllisiä”, mutta juuri tämä e p ä i t s e k ä s kömpelyys todistaa, että heidän sieluissaan liikehtii oireena tulevaisuuden ihmiskunnan henkisiä kykyjä.

– Kylläpä te osaatte puolustaa! Mutta miksikä kömpelyys olisi parempi käytännöllisyyttä?

– En niin väitäkään. Sanoinhan: e p ä i t s e k ä s k ö m p e l y y s – asettakaa sitten toiselle puolelle itsekäs käytännöllisyys. Tietenkin minunkin mielestäni korkein saavutus on epäitsekäs käytännöllisyys, mutta se lienee harvinainen puolue-elämässä. Ja sentähden teosofina vieroksun puolue-elämää.

– Onko tämä ymmärrettävä niin, että jos puolue-elämä olisi vapaa itsekkyydestä, tekin ottaisitte siihen osaa?

– En ainakaan silloin tuntisi sitä kohtaan vastenmielisyyttä. Persoonallisesti minulla on yllin kyllin työtä muutenkin – tuskin siis omasta puolestani ottaisin politiikkaan osaa; mutta luulen, että moni teosofi alkaisi tehokkaammin harrastaa yhteiskunnallisia asioita, jos näkisi, että niitä ajetaan tosi veljellisessä hengessä.

– Olihan tämä edes pikkuinen myönnytyks. Mutta eiköhän odotuksenne jää turhaksi? Ei suinkaan ihmiset saata olla muuta kuin – hm – itsekkäitä sekä yksityisessä että puolue-elämässään?

– Mitä tarkoitatte?

– Tarkoitan, että onni alkaa silloin, kun epäitsekkyyks syntyy ihmisen sydämessä. Muilla teillä onnea ei saavuteta. Se on kerta kaikkiaan teosofinen tietoni, ja sentähden minun yhteiskunnallinen ohjelmani on: sivistä ja valista ihmisiä, niin että he oppivat rakastamaan. Ennenkuin ihmiset muuttuvat sisäisesti, ei yhteiskunta tule onnelliseksi. Ettekö huomaa, että kantani on johdonmukainen?

– On kyllä, jos edellytyksenne ovat oikeat.

– Miksi eivät olisi? Oletteko nähnyt itsestä ihmistä onnellisena? En puhu ohimenevästä nautinnosta, vaan pysyvistä ilosta ja onnesta. Oletteko?

– Kuka sitä nyt niin...?

– Siinäpä se on. Edellytykseni on ehdoton. Onni käy käsi kädessä rakkauden ja epäitsekkyyden kanssa. Ja niin ollen ovat johtopäätöksetkin oikeat. Minä tunnen kyllä teosofina mitä suurinta kunnioitusta yhteiskunnallista kysymystä kohtaan – kuinka voisin muuta, kun kerran uskon ihmisten veljeyteen? – mutta en harrasta tavallisia parannuskeinoja. Minun sosialisminni tai muu -ismi katsoo ehdottomasti kaikkien onnea, poikkeuksetta.

– Miksi ette sitten perusta uutta valtiollista ryhmää, joka ajaisi teidän kaikkien parasta tarkoittavia keinojanne?

– Toisin sanoen: uutta puoluetta? Johan nyt! Minun teosofiset keinoni ovat sitä laatua, että niitä voi ajaa kuka tahansa. Sillä ne alkavat yksilöstä itsestään. Opi ajattelemaan, puhdistaa sydämesi, ojenna kätesi rakkaudessa! Kas siinä käytännöllisen ohjelmani ensi askeleet.

– Viime kerralla kuitenkin väititte, että teillä on yhteiskunnallisiakin suunnitelmia. Puhuittepa tohtori Steinerin yhteiskunnallisesta kolmijaosta ja sanoitte, että teilläkin on samansuuntaiset mielipiteet.

– Oikein. Toivonkin voivani vielä joskus esittää yhteiskunnallisen rakennussuunnitelmani. Jos se hyväksyttäisiin ja jos muodostuisi ryhmä, jonka pyrkimyksenä olisi tehdä se tunnetuksi laajoissa piireissä, en näkisi siinä mitään pahaa. Tällä ryhmällä olisi silloin valistustehtävä eikä poliittinen.

– Mutta eihän sellaisella suunnitelmalla olisi käytännöllistä merkitystä, ennenkuin se saisi sijansa politiikassa.

– Ei olisi eikä tarvitsisikaan olla, ennenkuin se suuren suuren enemmistön mielestä olisi ainoa oikea ja luonnollinen ratkaisu. Sanon „enemmistön”, vaikka mielelläni sanoisin „koko kansan”. Sillä väkivallalla – henkiselläkään – sitä ohjelmaa ei saisi toteuttaa.

– Ja sitä päivää odottaen te tyydytte olemaan toimeettomana?

– Joko taas?! Tehän olette aivan mahdoton. Meidän on paras lopettaa keskustelu, sillä emmehän tällä tavalla pääse kuin ojasta allikkoon.

*

Mitähän teosofi-veljeni arvelisivat, jos jonakin kauniina päivänä kuulisivat, että P. E:stä on tullut poliitikko, että hän on ryhtynyt käytännöllisesti ajamaan jotakin yhteiskunnallista tai suurpoliittista uudistusohjelmaa? Ajattelisivatkohan monet:

„Sissoo, nyt on P. E:kin poikennut periaatteistaan!” Vaikka en vielä tunne pienintäkään halua sekaantua „käytännöllisellä” tavalla „päivän polttaviin kysymyksiin”, tahdon kuitenkin siltä varalta, että sellainen askel joskus olisi välttämätön, jo edeltäkäs in sanoa, ettei siinä mielestäni silloin tulisi näkyviin mikään poikkeaminen periaatteista.

Minkä tähden periaatteeni järkähtämättä olisi pysyä loitolla politiikasta? Ei mikään inhimillinen saa olla vieras minulle, enemmän kuin toisillekaan, ja onhan poliittinen toiminta tärkeimpiä inhimillisiä tehtäviä! Periaatteeni on vain se, että siihen toimintaan ei pidä antautua ilman sisäistä kutusumusta, ilman tarvittavia kykyjä, ilman elämäkokemuksia, ilman syvempää viisautta. Persoonallinen vastenmielisyyteni poliittista toimintaa kohtaan riippuu mm. siitäkin, että näen ihmisten siihen antautuvan, joilla ei ole siihen jumalaista kutusumusta. Harvoin esim. peräti nuorella ihmisellä on poliittisen toiminnan edellytyksiä. Mistä hän olisi kykynsä, kokemuksensa ja elämänviisautensa hankkinut, ellei hän ole alallaan nero, joka on tuonut mukanaan muistot ja kokemukset edellisestä elämästä? Useimmat nuoret ovat kokemattomia ja kypsymättömiä. Heidän tehtävänsä on vielä ottaa oppia, nöyrytyä, totella – eikä hallita, määrätä ja järjestää.

Sentähden olisi mielestäni luonnollisinta, että vasta todella kokeneet ja iäkkäät ihmiset saisivat päättää yhteiskunnallisista ja valtiollisista asioista! Eivätkä kuitenkaan kaikki ihmiset vain ikänsä puolesta ja nojalla! Ikä voi tehdä ihmiset jäykiksi, vanhoilliseksi, tahdoltaan heikoiksi ja heikoiksi älyltään. Vain ne ihmiset, jotka ikänsä ohella ovat säilyttäneet sielunsa nuoruuden ja joustavuuden, kelpaavat poliitikoiksi. He ovat todistaneet, että osaavat hallita, sillä he ovat itsensä hallinneet. Heidän nuorekas sielunsa on takeena siitä, että he tahtovat hyvää, että he tahtovat parannuksia ja uudistuksia eivätkä asetu vastustamaan kauas tähtääviä yhteiskunnallisia ohjelmia, mutta samalla heidän ikänsä ja kokemuksensa takaavat, että he todella viisaal-

la, oikeudenmukaisella ja inhimillisellä tavalla ryhtyvät ohjelmia toteuttamaan ja täytäntöön panemaan.

Siis: jos saan elää niin kauan, että minullekin kokemusta, ikää ja viisautta karttuu, niin asetan itseni ehkä kandidaatiksi poliittisen elämän suurempiin mysteereihin! Sitä odottaen olen mieluummin kömpelö haaveilija kuin ahdasmielinen puolueihminen tai verinen terroristi.

Tietäjä, n:o 11, 1919